

Fen-Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Durumları Üzerine Bir Araştırma

A Research on the Political Literacy Status of Students of the Faculty of Arts and Sciences

Dr. Öğr. Üyesi Şevket Ercan KIZILAY

Düzce Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Düzce, Türkiye
sevketercankizilay@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2750-2786

Tuğba KAYGISIZ

Düzce Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Düzce, Türkiye
ORCID: 0009-0001-4610-2024

Öz

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeyleri sosyo-demografik, ailesel köken ve yatkınlıklar değişkenleri çerçevesinde analiz edilmiştir. Örneklem olarak Düzce Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan 380 öğrenci belirlenmiş ve yüz yüze anket uygulanması yoluyla veri toplanmıştır. Değişkenler arasında farklılıklar Bağımsız Gruplar T-Testi ve Tek Faktörlü ANOVA analiz teknikleri ile analiz edilmiştir. Bu çerçevede aile tipi, ailenin yaşadığı yer, bölüm ile ilgili kitap okuma, tiyatro, müze, sinema ve resim sergisine gitmek yatkınlıkları ile politik okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bunun yanında Fen-Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören üniversite gençlerinin %76,4 düzeyinde politik okuryazar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Politik Okuryazarlık, Fen-Edebiyat Fakültesi Öğrencileri, Üniversite Gençleri, Ailesel Köken, Yatkınlıklar.

Abstract

In this research, the political literacy of university students was analyzed within the framework of sociodemographic, family origin and predisposition variables. 380 Faculty of Arts and Science students from different departments studying at Düzce University were selected as samples and data were collected through face-to-face survey application. Relationships between variables were analyzed using Independent Sample T-Test and One-Way ANOVA analysis techniques. In this context, significant relationships were determined between family type, where the family lives, tendency to reading books related to the department, going to theatre, museum, cinema and art exhibition and political literacy levels. In addition, it was concluded that 76.4% of university students studying at the Faculty of Arts and Sciences were politically literate.

Keywords: Political Literacy, Faculty of Arts and Sciences Students, University Youth, Familial Origin, Predispositions.

Etkin Vatandaşlık ve Demokrasi

Politik okuryazar olmak siyasi konularda “bilinçli” olmayı, aktif katılımı, sorunlara eleştirel gözle bakabilmeyi, seçimleri özgürce gerçekleştirmeyi sağlar (Cender, 2023: 5). Politik okuryazarlık kavramı ile etkin vatandaşlık arasında yakın bir bağlantı bulunmaktadır ve politik okuryazarlık sayesinde bireyler haklarını öğrenerek siyasi süreçleri öğrenirler (Memişoğlu, 2023: 277). Politik okuryazarlık bir beceri olarak “etkin vatandaş” olmamızı sağlar (Gedik vd., 2023: 408). Sorunları geniş çapta ele alan, “farklılıkları kabullenen”, sorumluluk sahibi olan ve uyumlu çalışan, tartışmaları uysal şekilde çözüme kavuşturan, toplum düzeni için gerekli değişiklikleri gerçekleştiren bireyler “etkin vatandaş” olarak tanımlanabilir (Köksal ve Erol, 2021:445; Görmez, 2018:113). Kamusal alanda kendini gerçekleştirme kapasitesine sahip olan “etkin vatandaşlar” politik okuryazarlık becerilerine sahip olarak “demokratik süreçleri” anlamlandırabilir. Politik sistemin yapısı ve “işleyişini” öğrenirler. Mevcut şartlara göre hareket edebilme, sorun çözme ve güncel siyasi konulara eleştirel bir şekilde yaklaşabilirler (Köksal ve Erol, 2021:446; Dağ ve Koçer, 2019:2156).

Politik okuryazarlık toplumdaki farklılıklara saygı göstermeyi sağlayarak (Görmez, 2018:113) bireylerin politik katılım düzeylerini artırarak demokrasinin gelişmesine zemin hazırlar (Köksal ve Erol, 2021:445). Demokrasiyi sağlamanın ve sürdürmenin en etkili yolu bireylerin “etkin” olmalarını sağlamaktır (Dağ ve Koçer, 2019:2153; Thomas ve Thomas, 2022: 192; Kuş, 2015: 202). Toplumda demokrasinin oluşmasını ve vatandaşların demokrasiye inanarak yaşaması için politik okuryazarlık edinilmesi gereken en önemli beceridir (Dağ ve Koçer, 2019:2152-2153). Vatandaşlar “bilinçli” politik katılımı karar mercilerini etkileyebilir ve “gelişim gösterebilir” (Çalışkan, Ekerbiçer ve Güdek, 2023:10). Demokrasinin hâkim olduğu toplumlarda “hukukun üstünlüğü kabul edilmiş” ve “vatandaşların politik katılımı” mevcuttur. Politik okuryazarlıkla “demokrasi” ve “güç ilişkileri” anlaşılabilir (Gedik vd., 2023:408). Bir toplumda demokrasi için gerekli olan “bilgi” ve “beceriler” sağlandığında o toplum için demokrasi “yaşam biçimi” haline gelir. Dolayısıyla bu kazanımlar temel düzeyde de olsa vatandaşlara kazandırılmalıdır (Kuş, 2015:198). Politik okuryazarlık kişiye farklı fikirleri “anlamayı” bunların “kendisine etkilerini fark etmeyi” ve farklı fikirler üzerinde tartışırken siyasi üsluba uygun davranmayı sağlar (Gedik vd., 2023:409). “Seçim süreçleri” demokratik devletin “işlevselliğini” belirtir (İbeawuchi, 2022:524).

Brooks, Normore (2010) ve Hunter ile Rack’a göre (2016) politik okuryazarlık “demokrasinin” ve “toplumdaki güç ilişkilerinin” anlaşılmasına yardımcı olup “farklı siyasi argümanlara” “eleştirel” yaklaşabilme ve aktif “vatandaş” olma

becerilerini kapsar (Akt. Gürel, 2022:1177). Weiner (2012) politik okuryazarlığın toplumda bireylerin “demokratik özellikler” edinmesi ve “demokrasinin sürdürülmesi” için “vatandaşlara kazandırılması gereken bir beceri” olduğunu söyler (Akt. Er ve Metin, 2023:25). Bu becerilerin elde edilmesi sonrasında bireyler siyaset, hukuk ve vatandaşlık gibi temel kavramlara aşina olur. Bu kavramlara hâkimiyet sağlanarak etkin vatandaş olarak demokratik alan inşa edilir (Köksal ve Erol, 2021:446; Avcı ve Geçit, 2022:291).

Politik Okuryazarlık ve Politik Bilgi

Politik okuryazarlık genel anlamda “toplum”, “tarih” ve “güç” hakkındaki fikirleri anlayabilmek ve bu anlamlandırmaya dayanarak hareket etmektir (Thomas ve Thomas, 2022:192). Politik okuryazarlık ile politik bilgi sermayesi arasında yakından bir ilişki vardır. Politik okuryazarlık arttıkça vatandaşların sahip oldukları siyasal bilgiler de artış gösterir. Siyasi bilginin temel amacı seçilmiş ya da seçilebilecek temsilcilerin değerlendirmelerini kolaylaştırmaktır (Weitz-Shapiro ve Winters, 2022:1913). Siyasi bilgi politik katılım için gerekli fakat tek başına yeterli değildir (Dudley ve Gitelson, 2002:178). Politik okuryazarlık açıklanırken siyasal bilginin öneminden bahsedilmektedir. Fakat politik okuryazarlık sadece siyasi bilgiye sahip olmak ya da “siyasal kurumların işlevini” bilmek ile kazanılmaz. Politik okuryazarlık siyasi bilgiye sahip olmak kadar “beceri” ve “değerler” ile bağlantılıdır (Kuş, 2015:197). Politik okuryazarlık bireyin karar alma sürecinde aktif ve bilinçli olması için önemlidir (Dağ ve Koçer, 2019:2150). Aktif vatandaş için politik katılım sadece oy vermek olmamalıdır. Güncel siyasi gelişmelerden haberdar olup, siyasi tartışmalarda fikrini belirtip karşıt görüşlü kişilerin de fikirlerini dinleyebilmelidir (Tarhan, 2015:664). Kaase’e (1990) göre siyasi katılımın karar mercilerini etkileyecek faaliyetlere örnek olarak “oy verme”, “partilere üye olma”, “boykot etme”, “grev yapma” örnek olarak gösterilebilir (Akt. Dağ ve Koçer, 2019: 2162).

Politik Okuryazarlık ve Eğitim

Politik okuryazarlık bir “eğitim meselesi” olarak gelişmiş ve gelişmekte olan tüm devletlerin yüzleşmek zorunda olduğu müşterek bir problemdir (Dağ ve Koçer, 2019:2152). Siyasi katılımın artması için politik eğitimi önemlidir (Tarhan, 2015:651; İbeawuchi, 2022:528; Dudley ve Gitelson, 2002:178). Politik eğitimde “bilgi, beceri ve tutum” öğeleri “birlikte” geliştirilmelidir (Görmez, 2018:114). Siyasi süreçler ve alınan siyasi kararlar bireyi ve içinde yaşadığı toplumu etkilemektedir (Gürel ve Demir, 2022:1780; Tarhan, 2015:651). İnsanların geçmişi öğrenmesi ve geleceği şekillendirmesi için okuryazar olmaları gerekmektedir. Günümüz iletişim

çağında okuma yazmanın önemi daha da artmış ve devletlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri ve gelişmeleri için temel şartlardan biri haline gelmiştir. Dolayısıyla okuryazar olma bir devletin yoksul ve gelişmemiş olmasıyla ilişkilidir (Güneş, 2019:225).

Toplumun politik okuryazarlık seviyesinin artırılmasında vatandaşlık eğitimlerinin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu anlamda vatandaşlık eğitimi bireye “temel politik bilgileri” öğretip “etkin” vatandaş olması ve “sosyal”, “politik” ve “eğitim” yönünden “değişime açık” birey olarak yetiştirilmesiyle “mümkün” olur. Vatandaşlık eğitimi ile politik okuryazarlık seviyesi artar ve bireyler karar mercilerinde daha aktif hale gelirler. (Gürel ve Demir, 2022:1777-1779). Daha sağlıklı bir toplum, daha demokratik bir toplum olunması isteniyorsa vatandaşların aktif olmaları isteniyorsa mutlak politik eğitimden geçirilmesi gerekir (Görmez, 2018:114). Vatandaşlık eğitimleri sonrasında aynı zamanda vatandaşların “toplumsal hayata hazırlanması” ve siyasi bilgi ve becerilerin sağlanmasında “vatandaşlık eğitimi” önemlidir. Politik okuryazarlık ile bireyler hayata karşı hazır hale gelirler (Gürel ve Demir, 2022:1777; Köksal ve Erol, 2021:445).

Vatandaşlık eğitimi bireyin etkin vatandaş olmasını sağlayan bir eğitimidir ve bu eğitim süreci öncelikle ailede sonrasında okullarda devam eder (Köksal ve Erol, 2021:446; Avcı ve Geçit, 2022:308; Cender, 2023:5; Thomas ve Thomas, 2022:193). Aile çocukların siyasete olan bakış açılarını ve siyasi düşüncelerinin oluşmasında etkilidir. Bu süreç okulda verilen eğitimle şekillenir. Küçük yaşta siyasi eğitimin etkisi fazla olduğundan “ilkokul döneminde” siyasi bilgilerin verilmeye başlanması gerekir (Günteke ve Aladağ, 2023:304). Bu nedenle ilkokul seviyesinden başlayarak öğrencilere politik kavramlar net bir şekilde anlatılmalıdır. (Kop ve Aslan, 2023:1815; Yavuz, Selanik ve Ay, 2016:36; Avcı ve Geçit, 2022:292; Tarhan, 2015:651). Öğrencilere “okul öncesi”den başlayarak “katılım fırsatının” sağlanması politik okuryazarlık becerisini kazanmak açısından önemlidir (Çelik, 2021:736). Politik okuryazarlık becerisi bireyi aktif ve bilinçli katılımcı yapacağından geleceğin şekillenmesinde söz sahibi olacak çocuklar için bu becerinin önemi büyüktür (Günteke ve Aladağ, 2023:). Tarhan (2019) erken yaşta verilecek siyasi okuryazarlık “eğitiminin” öğrencilerin gelecekteki düşüncelerinin şekillenmesine fayda sağlayacağını belirtmiştir (Akt. Günteke ve Aladağ, 2023:304-305). Ancak bu politik eğitimin sadece teorik yani bilgi ağırlıklı olması değil, aynı zamanda “beceri” ve “tutum” kazandırabilecek bir şekilde yapılması gerekir (Tarhan, 2015:651). Örneğin Almanya’da öğrencilerin politik eğitimlerinin geliştirilmesi için öğrencilere “parlamento ziyaretleri” yapmakta, “bakanlarla toplantılar yapmaları” ve “onlara soru yönelmeleri” sağlanmıştır (Tarhan, 2015:659). Ancak genel olarak çocukların eğitiminde “vatandaş” ve “siyasi aktör”

olarak bilinçli katılımcı olmaları üzerine özen gösterilmektedir (Brocklehurst, 2015:62).

Politik okuryazarlıkla öğrenciler sadece siyasi rol ve görevleri öğrenmez aynı zamanda devletin kurumları hakkında bilgi edinir ve siyasi olaylar hakkında fikir üretebilir (Memişoğlu, 2023:277). Siyasi okuryazarlık eğitiminin temel amacı demokrasiyi ve güvenilir seçim sistemini güçlendirmek ve uluslararası siyasi eğitimi teşvik ederek ulusal siyaset ile küresel barış ve kalkınmayı sağlamaktır (İbeawuchi, 2022:522). Bunun sonucunda sosyal haklarını bilen bireylerin devlet ile nasıl ilişki içerisinde olduklarını, devletin sorumluluklarının neler olduğunu bilmeye başlar (Weitz-Shapiro ve Winters, 2022:1914). Dolayısıyla vatandaşlara “kazandırılması” gereken önemli becerilerden biri politik okuryazarlıktır (Çalışkan, Ekerbiçer ve Güdek, 2023:10). Politik okuryazarlık becerisi bireyin siyasi konularda bilgili, politikaya aktif katılım gösteren, hak ve sorumluluklarının bilincinde olur. Böylece bu alanda kendilerini “geliştirirler”. Böylece siyasetteki bireyleri anlamayı ve onlarla ilişki kurmayı başarırlar. Alınan siyasi kararların süreçlerine hâkim olma, bu süreçlerde aktif olma ve farklı siyasi düşüncelere sahip insanlarla nasıl tartışacağını öğrenirler (Cender, 2023:4-5; Uzun ve Çelik, 2020:1138; Sur, 2022:453; Karababa ve Biricik, 2022:48; İbeawuchi, 2022:522).

Politik okuryazarlık becerisi ile öğrenciler güncel olaylara dair eleştiri ve yorum yeteneği kazanır (Gürel ve Demir, 2022:1779). Politik okuryazar olma siyasi kavramları bilip, güncel siyasi konuları “anlama” ve “değerlendirme”ye yardımcı olacağından “üniversitede” gençlerin alacağı “siyasi eğitim” “etkin vatandaş” olmalarını sağlar (Cender, 2023:5). Fyfe’a göre (2007) günümüzde politik okuryazar “genç” bireyler insanı etkileyen konulara siyasi açıdan yaklaşabilmesi, “tecrübelerden yararlanmalı”, “demokratik kararlar verebilmeli” ve aldıkları kararlar doğrultusunda faaliyete geçebilmelidir (Akt. Cender, 2023:5). Siyasetten uzak tutulan çocukların ise güncel siyasi konuları bilmedikleri ve bu siyasi konuları eleştirebilecek “donanıma” sahip olmadıkları ifade edilmektedir (Brocklehurst, 2015:62).

Öğrencilerin politik okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde sosyal bilgiler dersi çok stratejik bir derstir. Bu ders öğrencilerin siyasi sisteme yönelik olumlu görüşler geliştirdiği ve “katılımcı beceriler” geliştirilerek “aktif birey” ve “aktif vatandaş” olmalarını sağlamaya çalışır (Gürel ve Demir, 2022:1779; Günteke ve Aladağ, 2023:304; Çalışkan, Ekerbiçer ve Güdek, 2023:3; Er ve Metin, 2023:25; Çelik, 2021:736; Gedik vd., 2023:410; Güleç ve Hüdavendigar, 2020:24; Er ve Metin, 2023:25; Avcı ve Geçit, 2022:292-293; Cender, 2023:6).

Bahsedilen siyasi beceriler okullarda öğretmenler ve ders kitapları aracılığıyla verilebilir (Gürel ve Demir, 2022:1778). MEB (2018)’de yapılan değişikliklerle sosyal bilgiler dersine

“Etkin Vatandaşlık”“öğrenme alanı ”eklenmiştir (Akt. Cender, 2023:6). Türkiye’de vatandaşlık derslerinde vatandaşların “hakları” ve “aktif katılımları” anlatılması gerekirken görev ve sorumlulukların gerçekleştirilmesi anlatılır. Dolayısıyla öğretmenler ders içeriğinde bu konular yönünde açıklamalar yapmışlardır (Kuş, 2015:201). Millî Eğitim Bakanlığı’na göre (2018) sosyal bilgiler dersinde 27 beceri vardır ve bunların 7’si okuryazarlık becerisidir. Köksal ve Erol(2012)’ye göre politik okuryazarlık bunlardan en önemlilerinden biriydi. (Memişoğlu, 2023:277; Mete, 2020:115; Avcı ve Geçit, 2022:293).

Politik okuryazar birey yetiştirmek için öğrencilerin eğitim hayatları boyunca “temel politika konuları” içeren ders sayılarının artırılıp, güncel konuların bu derslerde “hoşgörünün” sağlandığı tartışma ortamlarında öğrencilerin kendi düşüncelerini ifade etmeleri sağlanmalıdır. Bu etkinliklerin gerçekleştirilmesiyle vatandaşların politik okuryazarlık becerilerinin artacağı beklenmektedir. Öğrencilerin güncel siyasi konularda uzak kalmamaları için sosyal bilgiler öğretmenleri derslerde bu konulardan bahsetmelidirler. Bu sayede öğrencilerin hoşgörü içerisinde tartışmaları sağlanır (Tarhan, 2015:663).

Memişoğlu’nun (2023:282-283) yaptığı çalışmada sosyal bilgiler öğretmenleri politik okuryazarlık için öğrencilere temel olan “hak”, “özgürlük”, “anayasa”, “demokrasi” bilgileri verdiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilere politik bilinç kazandırmak için öğrencilerin güncel konuları takip etmelerini sağladıkları ve okulda “seçim”, “dilekçe ve mektup yazma” gibi etkinliklere yer verdikleri görülmüştür. Bu konu üzerine yapılan araştırma incelendiğinde sınıfta tartışmalı konulara katılan öğrencilerin ilerleyen dönemlerde politik gelişmeleri takip etme, “boykota katılma”, “dilekçe imzalama” faaliyetlerine katıldıkları görülmüştür (Çelik, 2021:756). Sosyal bilgiler öğretmenleri politik okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik ders saati ve dolayısıyla ders içeriği ve okul desteğinin yetersiz olduğunu belirtmiştir (Memişoğlu, 2023:283). Politik okuryazarlık okullarda sistemli bir şekilde anlatıldığı için konunun ele alındığı dersin daha aktif ve verimli olması ve okul idarecilerinin de bu konuda ılımlı tavır sergilemesi önemlidir (Aslan, 2023:1826).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik okuryazarlığa yeterince ilgi göstermedikleri söylenebilir (Kuş, 2015:197). Mesleğe yeni başlamış olan öğretmenlerin politik bilgilerinin az olduğu görülür (Achinstejn, 2006:123). Siyasi konuların sınırlı bir şekilde öğretilmesini savunurlar. Kendileri belirli konular hakkında tartışsalar bile topluma aktif katılmamaktadırlar (Kuş, 2015:197). Politik okuryazar yetiştirme aşamasında karşılaşılan problemlerden biri öğrencilere politik kavram ve siyasi süreçler hakkında yeterli bilgi öğretilmiyor olmasıdır (Yavuz ve Selanik Ay, 2016:36). Dolayısıyla

aktif vatandaş yetiştirmede en büyük etkisi olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik okuryazarlık becerileri geliştirilmelidir (Kuş, 2015:197). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin politik bilgileri ve bunları öğrencilere aktarabilme becerileri öğrencilerin öğrenme sürecini etkileyeceğinden öğretmenlerin politik bilgilerini geliştirmeleri öğrencilerin daha iyi anlamasına yardımcı olabilir (Gedik vd., 2023:410). Öğretmenlerin eğitim ile politik okuryazar bireyler yetiştirmesi mümkündür. Dolayısıyla politik okuryazar öğrenci yetiştirecek öğretmenlerin lisansta aldıkları eğitimlerle bu konuda bilgi sahibi olmaları gerektiği söylenebilir (Aslan, 2023:1815; Çalışkan, Ekerbiçer ve Güdek, 2023:3,10; Tarhan, 2015:649; İbeawuchi, 2022:525; Kuş, 2015:198).

Türkiye ve Politik Okuryazarlık Durumları

Türkiye’de politik okuryazarlık ile ilgili yapılan araştırmaların bulguları çerçevesinde bireylerin politik bilgi birikimlerinin ve katılım düzeylerinin düşük olmasından bahsedilebilir (Dağ ve Koçer, 2019:2153). Demografik olarak gençler daha az oy kullanıyorlar ve “siyasal partilere” daha az üye oluyorlar. Daha az “haber okuyor ve izliyorlar. Bu anlamda politik bilgi seviyelerinin çok yüksek olmadığını söylemek mümkündür (Dağ ve Koçer, 2019:2163-2164). Gençlerin siyasete katılım biçimlerinde en ön plana çıkan unsur oy kullanmaktır (Dağ ve Koçer, 2019:2165).

Gençlerin siyasete yönelik ilgisizlikleri sadece Türkiye’ye özgü bir durum değildir. Fyfe (2007), Angvik ve ven Borries (1997) farklı ülkelerde yaptıkları araştırmalar sonucunda gençlerin siyasi bilgilerinin yetersiz olduğu ve siyasete eğilimi olmadıklarını belirtmişlerdir (Akt. Kuş, 2015:201). O’Nwill (2007) gençlerin siyasi bilgilerinin az olduğunu ve siyasi meselelere daha az eğilimleri olduğunu belirtir (akt. Dağ & Koçer, 2019:2163). Gençlerin siyaset kurumuna yönelik ilgisizlikleri Batı ülkelerinde de görülmektedir. Gençler siyasete yönelik kurumsal bir ilgisizlik içerisinde olsalar da protesto hareketleri içerisinde ön planda yer almaları ilginç bir durumdur. Soler-i Marti (2005)’in de ifade ettiği gibi “birçok Batı ülkesinde” “gençlerin” oy kullanma oranlarının düşük olduğu fakat “protesto” yaptıkları görülmüştür (Dağ ve Koçer, 2019:2154). Bu konuda Yunanistan’daki 2008 Gösterileri, İngiltere’deki 2010-2011 Harç Protestoları ve Türkiye’deki 2013 Gezi Parkı Eylemleri örnek olarak gösterilebilir (Dağ ve Koçer, 2019:2154). Geçmiş dönemde politik katılım “siyasi partiye üye olma”, “oy kullanma” ve “seçim kampanyalarına katılma” ile gerçekleştirilirken, günümüzde “özel durumlar/tekil sorunlar” için apolitik “grup” ve “ağlara” katılım ile sağlanıyor (Dağ ve Koçer, 2019:2164). Dolayısıyla gençler güncel politik konularla ilgilenmek yerine “bireysel endişe” veya “akran gruplarıyla özgü” konularla ilgilenmektedir (Dağ ve Koçer, 2019:2164).

Türkiye’de gençler arasında politik alana yönelik ilgisizliğin oluşmasında darbe süreçlerinin etkisinden bahsedilebilir. Gençlere siyasi tartışmalardan ve konulardan uzak durulması tavsiye edildi ve bu toplumsal süreçler politik okuryazarlığının gelişmemesine zemin hazırlamıştır (Kuş,2015:198).

Toplumdaki bireylerin sahip oldukları siyasal bilgiler homojen dağılım göstermez (Dağ ve Koçer,2019:2160).Siyasal bilgilerin homojen dağılmamasında birçok toplumsal faktör rol oynar.Farklılaştırıcı toplumsal faktörlerin başında da cinsiyet gelir. Özellikle cinsiyet değişkenine göre politik okuryazarlıkta önemli farklar vardır (Dağ ve Koçer, 2019:2160).Luskin (1990),Mondak ve Anderson (2004) erkeklerin kadınlara oranla politik konuları konuşup tartışmaya daha yatkın oldukları ve dolayısıyla daha çok şey bildiklerini ifade eder (Akt. Dağ ve Koçer,2019:2160).Kadınlar erkeklere oranla daha az politik katılım göstermektedirler. Bunun en önemli sebepleri kadınların aile içindeki sorumluluklarının erkeklere göre daha fazla olması, siyasi alanda yeterli bilgi ve beceriye sahip olamamaları ve “kültürel tutumlar” olarak gösterilebilir (Dağ ve Koçer, 2019:2166). DelliCarpini ve Keeter (1996) bu teoriye göre erkeklerin “kamusal alandan sorumlu varlıklar” ve kadınların “ailevi alana ait varlıklar” olduğunu dolayısıyla siyasi bilgi birikimi açısından farklı olduklarını açıklar (Akt. Dağ ve Koçer,2019:2160-2161).

Greenstein (1965), vanDeth, Abendschön ve Vollmar (2011) politik okuryazarlığın cinsiyete göre farklılık gösterme durumunun çocuklar için de geçerli olduğunu belirtmiştir ve erkek çocuklarının politik bilgi ve becerilerinin kız çocuklarına göre daha fazla olduğu ortaya çıkarılmıştır (Akt. Dağ ve Koçer, 2019:2160). Öte yandan Pereira, Fraile ve Rubal (2015) kız çocuklarının siyasi konular üzerine “akıl yürütmede” erkek çocuklarına göre daha yetkin olduklarını ifade etmişlerdir (Akt. Dağ ve Koçer,2019:2160).Ozankaya (1966) ve Dursun’un (2007) yaptığı çalışmalarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre siyasete daha az yatkın olduğu görülmüştür. Özellikle “yetmişli” ve “seksenli” yıllarda yaşanan siyasete müdahale döneminden sonra gençlerde siyasetten uzak durma eğilimi görülmüştür (Tarhan, 2015:664).

Politik bilgi ve yatkınlığın farklılaşmasında etki eden faktörlerden biri de sosyoekonomik düzeydir. Buna göre sosyoekonomik düzey arttıkça politik yatkınlık artış göstermektedir (Dağ ve Koçer,2019: 2166).Sosyoekonomik düzeyin yanında ülkenin “politik kültürü” de önemli bir faktördür. Doğanay (2003) ülkedeki “siyasal kültürün” politik katılımın “düşük olmasını” ve “siyasi yabancılaşmanın” “yüksek” seviyeye çıkmasına neden olduğunu belirtir (Akt. Tarhan, 2015:652). Tarhan (2015:652)’e göre “Türk toplumunda” vatandaşlar karar mercilerini etkileme, siyasi liderlerin kendi huzur ve refahını sağlayacak yönetim talebinde bulunma ve siyasette aktif rol alma gibi etkin vatandaşlık bilincine

sahip değildirler. Bu durumun sebebi olarak “Osmanlı’da” ve “Türkiye Cumhuriyeti’nde” “siyasal hakların” “tepeden inme” anlayışla verilmesi böylece vatandaşların siyasette pasif duruma düşmesi olarak saptanmaktadır. Fakat özellikle gençlerin politik katılımdaki “isteksizlikleri”, siyasete karşı ilgilerinin azalması ve özellikle kadınların siyasi bilgilerinin yetersiz oluşu araştırmacıların ilgisini çekmiş ve bilinçli ve “aktif” vatandaşların sayısını artırmak için konuya olan ilgi artmıştır (Dağ & Koçer, 2019:2154).

Türkiye’de bu konuda yapılan önemli tespitlerden biri de sosyal bilgiler öğretmenlerinin politik okuryazarlık seviyeleri ile ilgilidir. Bu çalışmalarda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kendilerini politik okuryazar olarak görmedikleri bulunmuştur (Tarhan,2015:663).Kuş (2015:198)’de yaptığı araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin politik okuryazarlık kavramını tam olarak açıklayamadıklarını belirtir. Bazıları kavramı olumsuz olarak açıklarken bazıları ise bu kavramı hiç duymadıklarını belirtmiştir. Öğretmenler açıklamalarında politik okuryazarlığın genellikle güncel siyasi bilgileri takip etmek olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde “öğrencilerin”, “öğretmenlerin” ve “öğretmen adaylarının” politik bilgi ve becerilerinin yetersiz olduğu görülür (Kop ve Aslan,2023:1813). Ancak buna karşılık öğretmenlerin büyük çoğunluğu sosyal bilgiler dersinin politik okuryazarlık becerisini kazandırabileceğini belirtmiştir(Gürel ve Demir,2022:1787).Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derste siyasi konu ve sürecin anlatılmasını belirtmelerine rağmen yapılan araştırmada siyasi bilgilere ve sürecine derslerinde yer vermedikleri görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin söylem ve uygulamalarının örtüşmediği tespit edilmiştir (Gürel ve Demir,2022:1787).

Öğretmenlerin yanında öğrenciler açısından konuya baktığımızda ise Kuş’un araştırması bağlamında Sosyal Bilgiler lisans öğrencileri derslerde politik konu ve kavramların konuşulması gerektiğini belirtmişlerdir. Fakat Türkiye’de 1960’larda başlayıp 2000’lere kadar devam eden askeri darbeler ile siyasetin kontrol altına alınmaya çalışılmasından dolayı gençler politikadan uzak durma eğilimindedirler. Bu durumda derslerde siyasi konuların tartışılmasını savunsalar bile siyasetin sınırlı şekilde anlatılması gerektiğini belirtiyorlar(Kuş, 2015:201). Ders ortamı ve içerikleri yanında öğrencinin aile ortamı da politik yatkınlığı etkilemektedir. Aile içerisinde siyasi konuların konuşulması gençlerin politika-yı bakışını şekillendirir (Tarhan,2015:661).Dursun (2007)’de yaptığı çalışmada öğrencilerin ev ortamında yaptıkları siyasi tartışma oranlarının düşük olduğunu ortaya koymuştur (Akt. Tarhan,2015:661). Öğrencilerin sınıfta yapılan siyasi konuşmalarda kendi düşüncelerini ifade etmek yerine ailelerin düşüncelerini savundukları görülmüştür (Memişoğlu, 2023:283). Kop ve Aslan’ın (2023:1825) bulgularına göre ise 7.

Sınıf öğrencilerinin kitap okuma oranının politik okuryazarlık becerisini ilerletebileceği söylenebilir.

Politik Okuryazarlık ve İnternet

İnternet siyasi “düşüncelerin” ve faaliyetlerin kolayca “hızlı” ve “ucuz” şekilde dağılmasını ve gerekli desteğin oluşmasını sağlar (Dağ ve Koçer, 2019:2164). Bu konuda yapılan araştırmalara bakıldığında internetin politik katılımı artırdığı görülürken, bazılarında ise internetin etkisinin çok fazla olmadığı görülür. Bu durumda internetin politik katılıma etkisinde farklı görüşlerin var olduğu söylenebilir (Dağ ve Koçer, 2019:2164). Bonchek (1997) internetin politik bilgiye “maruz kalma” sıklığını belirlemede ve bilgilerin yayılma hızı bakımından gazete ve televizyondan farklı olarak bireylerin siyasi düşünce ve eylemlerini etkilediğini belirtir Wang (2007) yaptığı inceleme sonucunda internetin siyasi “tutum” ve “politik katılımı” “olumlu” yönde etkilediğini belirtmiştir (Akt. Dağ ve Koçer, 2019:2164). Yapılan araştırma sonucunda siyasi fikirlerini “internette” belirten kişilerin siyasi bilgi, beceri ve güvenlerinin “yüksek” olduğu ortaya çıkmıştır (Dağ ve Koçer, 2019: 2164).

Dijital ve teknolojik gelişmeler sayesinde bireylerin politik konulara eğilimlerinin artmasıyla politik okuryazarlık “zorunlu” bir beceri haline gelmiştir (Köksal ve Erol, 2021:446). Etkin vatandaşların güncel siyasi gelişmeleri takip edebilmesi için teknolojik “yetkinlikleri” edinerek topluma ayak uydurması

gereklidir (Turan ve Karasu-Avcı, 2018: 34). Bu durumda siyasi bilgilerin verildiği sosyal bilgiler dersinde öğrencilere “dijital” beceriler kazandırılmalıdır. Dijital becerilere sahip bireyler hak ve sorumluluklarını teknolojik aletler vasıtasıyla “dijital ortama” aktarabilirler (Turan ve Karasu-Avcı, 2018: 34).

Araştırmanın Metodolojisi

Bu saha araştırmasında Düzce Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin politik okuryazarlık seviye durumları çeşitli toplumsal faktörler çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır. Örneklem olarak ise Düzce Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri seçilmiştir. Bu çerçevede her biri farklı bölümlerde olmak üzere toplam 380 öğrenci ile yüz yüze anket yapılmıştır. Bunun öncesinde Fen-Edebiyat Fakültesi’nde kayıtlı 65 öğrenci ile pilot bir çalışma yürütülerek veri toplama aracının niteliği kontrol edilmiştir. Pilot çalışma sonrasında anketin ölçülmesi istenilen nitelikleri ölçmede yeterli olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada basit tesadüfî örnekleme yapılmıştır. Özellikle Fen-Edebiyat Fakültesi’nin kantininde ve sınav çıkışlarında sonra öğrencilere araştırmanın içeriğinden bahsedilerek anket uygulanmıştır. Bu şekilde farklı bölümlerden olmak üzere toplamda 380 Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencisi örneklem olarak araştırmaya katılım göstermiştir. Araştırma evreni ise toplam 1964’tür. Araştırma ile ilgili etik kurul onayı Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu’ndan alınmıştır (Karar No: 2024/94, 21.03.2024)

Tablo I: Örneklemin Sosyo-Demografik Yapısı ve Yatkinlıklar

	n	Yüzde		n	Yüzde		n	Yüzde			
Cinsiyet	Kadın	284	74,7	Aile Tipi	Çekirdek Aile	317	84,3	Yaş	18-20	135	35,5
	Erkek	96	25,3		Geniş Aile	19	5,1		21-22	158	41,6
Baba Öğrenim Düzeyi	İlkokul	107	28,2		Parçalanmış Aile	40	10,6		23 ve üzeri	87	22,9
	Ortaokul	86	22,6	Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	162	42,6	Baba Doğum Yeri	Köy	215	56,6
	Lise	129	33,9		Ortaokul	96	25,3		Küçük Şehir	78	20,5
	Üniversite	58	15,3		Lise	92	24,2		Büyük Şehir	87	22,9
Ailenin Yaşadığı Yer	Köy	50	13,2		Üniversite	30	7,9	Sosyo-Ekonomik Düzey	Düşük	75	19,7
	Küçük Şehir	107	28,2	Bölümü Tercih Etme	İsteyerek	309	81,3		Orta	286	75,3
	Büyük Şehir	223	58,7		İstemeyerek	71	18,7		Yüksek	19	5
Aile Yardımı İhtiyaç Karşılama	Yeterli	238	62,6	Bölüm İle İlgili Kitap Okuma	Okurum	298	78,4	Müzeye Gitmek	Giderim	77	20,3
	Yetersiz	142	37,4		Okumam	82	21,6		Gitmem	303	79,7
Öğrenci Kulübü Katılımı	Katılıyorum	145	38,2	Tiyatroya Gitme	Giderim	53	13,9	Sinemaya Gitmek	Giderim	147	38,7
	Katılmam	235	61,8		Gitmem	327	86,1		Gitmem	233	61,3
Konsere Gitmek	Giderim	107	28,2	Müzik Aleti Çalmak	Çalarım	76	20,0	Resim Sergisine Gitmek	Giderim	82	21,6
	Gitmem	273	71,8		Çalmam	304	80,0		Gitmem	298	78,4

Frekans dağılımlarını ifade eden betimleyici istatistikler incelendiğinde Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin önemli bir çoğunluğunun kadınlardan oluştuğunu (74,7), çekirdek aileye mensup olduklarını (84,3), babalarının doğum yerinin neredeyse yarısının köy olduğunu (56,6), ailelerinin yarısından biraz fazlasının büyükşehirde yaşadığını (58,7), çok az bir kısmının üst gelir grubuna girdiğini (5,0), öğrencilerin önemli bir çoğunluğunun ailesinden gelen ekonomik yardımın ihtiyaçlarını karşılamadığını (37,4), sınıfsal konum olarak önemli bir çoğunluğun kendisini orta sınıfa dahil ettiğini (75,3) yatkinlıklar bağlamında önemli bir çoğunluğun tiyatro (86,1), müze ziyareti (79,7), resim sergisi (78,4) gibi etkinliklerde bulunmadığı, bunlardan biraz az olmak üzere sinemaya (38,7) ve konsere (28,2) gittiği gözlemlenmiştir. Müzik aleti çalmak (20,0) çok az bir öğrenci grubunun yatkinlığı olmasına karşılık öğrencilerinin önemli bir çoğunluğu bölümü ile ilgili okumalar (78,4) yapmaktadır.

Araştırmanın Değişkenleri ve Hipotezleri

Bu nicel çalışmada bağımlı değişken politik okuryazarlıktır. Politik okuryazarlık değişkenini ölçmek için Köksal ve Erol (2020) tarafından geliştirilen 5 faktörlü ve 24 maddelik politik okuryazarlık ölçeği kullanılmıştır. İlgili ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.89'dur. Toplam varyansın 63,852'sini açıklayabilmektedir. 5'li likert tipi ölçüm düzeyinde 5=Çok Katılıyorum 4=Katılıyorum 3=Az Katılıyorum 2= Katılmıyorum 1= Hiç Katılmıyorum şeklinde puanlanmak suretiyle en düşük 24 en yüksek 120 puan alınabilmektedir.

Bağımsız değişkenler ise sosyo-demografik değişkenler olarak yaş, cinsiyet, aile tipi benimsenmiştir. Ailesel köken bağımsız değişkeni de Anne/Baba eğitim seviyesi, ailenin yaşadığı yer alt-değişkenleri ile ölçülmüştür. Sınıfsal konum algısı (Yüksek, Orta ve Düşük) ve Yatkinlıklar (Öğrenci kulüplerine katılım, Bölümle ilgili kitap okumak, Tiyatro, Müze,

Sinema, Konser ve Resim Sergisine gitmek ile müzik aleti çalmak ve evde kütüphane bulundurmak) diğer bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır.

Bu değişkenler kapsamında araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H1. Soyo-demografik değişkenler ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark vardır.

H2. Ailesel köken ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark vardır.

H3. Sınıfsal konum algısı ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark vardır.

H4. Yatkinlıklar ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark vardır.

Bulgular

Yapılan analizler neticesinde politik okuryazarlık puanı ortalama olarak 91,79 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla öğrencilerin genel olarak %76,4 düzeyinde politik okuryazar olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanında 24-43,2=Çok Düşük, 43,2 - 62,4=Kötü, 62,4 - 81,6=Orta, 81,6 - 100,8=İyi, 100,8 - 120=Çok İyi şeklinde bir değerlendirme yapılırsa öğrencilerin %1,8'nin Çok Düşük, %4,2'sinin Düşük, %16,8'inin Orta, %45'inin Yüksek, %32,1'nin ise Çok Yüksek diliminde yer aldığı tespit edilmiştir. Bu veriler de öğrencilerin önemli bir çoğunluğunun politik okuryazarlık seviyelerinin üst seviyede olduğunu göstermektedir.

Çarpıklık değeri, -0,964 ve basıklık değeri 1,130 olduğundan verilerin normal dağılıma sahip olduğu görülmektedir (Bu değer için referans aralığı her iki kriter için +-1,5 alınmıştır). Veriler normal dağılıma sahip olduğundan parametrik analizler için uygundur. Bu kapsamda hipotez testleri için t-testi ve ANOVA yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan analiz sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo II: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Yönünden Farklılığını Gösteren Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	Açıklama	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Politik Okuryazarlık	Cinsiyet	Kadın	284	91.08	17.08	378	-1.439	.15
		Erkek	96	94.03	18.19			
	Bölümü Tercih Etme Biçimi	İsteyerek	309	92.25	17.14	378	1.011	.31
		İstemeyerek	71	89.94	18.43			
	Aileden Maddi Yardım Destek	Yeterli	238	92.05	17.21	378	0.634	.53
		Yetersiz	137	90.87	17.73			

Tablo II: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Yönünden Farklılığını Gösteren Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	Açıklama	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Politik Okuryazarlık	Öğrenci Kulübü Üyeliği	Üye	145	90.55	18.49	378	-1.122	.26
		Üye Değil	235	92.61	16.67			
	Bölümle İlgili Kitap Okuma	Okuyor	298	92.90	17.44	378	2.313	.02
		Okumuyor	82	87.91	16.73			
	Tiyatroya Düzenli Gitme	Gidiyor	53	96.90	19.10	378	2.305	.02
		Gitmiyor	327	91.03	16.98			
	Müzelere Düzenli Gitme	Gidiyor	77	98.46	15.53	378	3.818	.00
		Gitmiyor	303	90.13	17.46			
	Sinemaya Düzenli Gitme	Gidiyor	147	94.63	18.20	378	2.522	.01
		Gitmiyor	233	90.05	16.66			
	Konserlere Düzenli Gitme	Gidiyor	107	93.95	18.68	378	1.495	.14
		Gitmiyor	273	90.99	16.82			
	Resim Sergisine Düzenli Gitme	Gidiyor	82	96.45	17.49	378	2.742	.00
		Gitmiyor	298	90.55	17.17			
	Müzik Aleti Kullanma	Evet	76	91.14	18.76	378	-0.381	.70
		Hayır	304	91.99	17.06			
	Evde Kütüphane Durumu	Var	213	92.29	18.37	378	0.588	.56
		Yok	167	91.23	16.09			

Tablo 2'ye göre üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur [t(378)= -1.439; p>0.05]. Üniversite öğrencilerinin bölümlerini isteyerek seçme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur [t(378)= 1.011; p>0.05]. Üniversite öğrencilerinin aileden maddi destek alma durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur [t(378)= 0.634; p>0.05]. Üniversite öğrencilerinin öğrenci kulüpleri üyeliği ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur [t(378)= -1.122; p>0.05].

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin bölümleri ile ilgili kitap okuma durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır [t(378)= 2.313; p<0.05]. Aritmetik ortalama değerlerine göre bölümleri ile ilgili kitap okuyan öğrencilerin ortalaması (92.90) bölümleri ile ilgili kitap okumayan öğrencilerin ortalamasından (87.91) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ifadeyle bölümleriyle ilgili kitap okuyan öğrencilerin politik okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin bölümleri ile ilgili tiyatroya düzenli gitme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır [t(378)= 2.305; p<0.05]. Aritmetik ortalama değerlerine göre tiyatroya düzenli giden öğrencilerin ortalaması (96.90) tiyatroya düzenli gitmeyen öğrencilerin ortalamasından (91.03) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ifadeyle tiyatroya düzenli giden öğrencilerin politik okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin müzelerine düzenli gitme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır [t(378)= 3.818; p<0.05]. Aritmetik ortalama değerlerine göre müzelerine düzenli giden öğrencilerin ortalaması (98.46) müzelerine düzenli gitmeyen öğrencilerin ortalamasından (90.03) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ifadeyle müzelerine düzenli giden öğrencilerin politik okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin bölümleri ile ilgili müzelerine düzenli gitme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı

farklılık vardır [$t(378)= 3.818$; $p<0.05$]. Aritmetik ortalama değerlerine göre müzelere düzenli giden öğrencilerin ortalaması (98.46) müzelere düzenli gitmeyen öğrencilerin ortalamasından (90.03) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ifadeyle müzelere düzenli giden öğrencilerin politik okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin sinema ya düzenli gitme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır [$t(378)= 2.522$; $p<0.05$]. Aritmetik ortalama değerlerine göre sinema ya düzenli giden öğrencilerin ortalaması (94.63) müzelere düzenli gitmeyen öğrencilerin ortalamasından (90.05) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ifadeyle sinemalara düzenli giden öğrencilerin politik okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin konserlere düzenli gitme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak

anlamlı farklılık yoktur [$t(378)= 2.522$; $p>0.05$].

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin resim sergilerine düzenli gitme durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır [$t(378)= 2.742$; $p<0.05$]. Aritmetik ortalama değerlerine göre resim sergilerine düzenli giden öğrencilerin ortalaması (96.45) müzelere düzenli gitmeyen öğrencilerin ortalamasından (90.55) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ifadeyle resim sergilerine düzenli giden öğrencilerin politik okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin müzik aleti kullanma durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur [$t(378)= -0.381$; $p>0.05$]. Üniversite öğrencilerinin evde kütüphanelerinin olma durumları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur [$t(378)= 0.588$; $p>0.05$]

Tablo III: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Yaş Aralıkları Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	Yaş	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	18-20 Yaş	135	89.70	16.84	Gr. Arası	1108.870	2	554.435	1.840	.16
	21-22 Yaş	158	92.38	17.39	Grup İçi	113569.666	377	301.246		
	23 ve Üzeri	87	94.10	18.05	Toplam	114678.537	379			
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 3'te araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş aralıkları politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre üniversite

öğrencilerinin yaş aralıkları ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur [$F(2-377) = 1.840$; $p>.05$].

Tablo IV: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Aile Tipleri Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	Aile	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	Çekirdek	321	92.42	17.09	Gr. Arası	2773.460	2	1386.730	4.672	.01
	Geniş	19	80.05	15.47	Grup İçi	11905.077	377	296.830		
	Parçalanmış	40	92.60	19.00	Toplam	114678.537	379			
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 4'te araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile tipleri ile politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin aile tipleri ile aralıkları ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır [$F(2-377) = 4.672; p < .05$]. Post-hoc testlerinden Tukey'e göre geniş aile tipinde yaşayan öğrencilerle (80.05)

çekirdek aile tipinde yaşayan öğrenciler (92.42) arasında anlamlı farklılık vardır ve çekirdek aile tipinde yaşayan üniversite öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeyi anlamlı şekilde daha yüksektir. Geniş aile tipinde yaşayan öğrencilerle (80.05) parçalanmış aile tipinde yaşayan öğrenciler (92.60) arasında anlamlı farklılık vardır ve parçalanmış aile tipinde yaşayan üniversite öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeyi anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo V: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Babalarının Eğitim Düzeyi Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	İlkokul	107	92.04	17.58	Gr. Arası	297.320	3	99.107	0.326	.81
	Ortaokul	86	91.17	17.03	Grup İçi	114381.217	376	304.205		
	Lise	129	92.77	17.51	Toplam	114678.537	379			
	Lisans	58	90.27	17.63						
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 5'te araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyi ile politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına

göre üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyi ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur [$F(3-376) = 0.326; p > .05$].

Tablo VI: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Annelerinin Eğitim Düzeyi Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	İlkokul	162	92.58	16.43	Gr. Arası	1240.459	3	413.486	1.371	.25
	Ortaokul	96	89.27	17.02	Grup İçi	113438.078	376	301.697		
	Lise	92	93.85	20.19	Toplam	114678.537	379			
	Lisans	30	89.66	13.51						
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 6'te araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyi ile politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz

sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyi ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur [$F(3-376) = 1.371; p > .05$].

Tablo VII: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Ailelerinin Yaşadığı Yer Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	Aile Yaşam Yeri	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	Köy-Kasaba	50	88.26	21.35	Gr. Arası	875.514	2	437.757	1.450	.24
	Küçük Şehir	107	93.31	14.06	Grup İçi	113803.023	377	301.865		
	Büyük Şehir	223	91.91	17.81	Toplam	114678.537	379			
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 7'da araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ailelerinin yaşadıkları ile politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına

göre üniversite öğrencilerinin ailelerinin yaşadıkları yer ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur [$F(2-377) = 1.450; p > .05$].

Tablo VIII: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Babanın Doğum Yeri Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	Babanın Doğum Yeri	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	Köy	215	91.36	18.27	Gr. Arası	367.710	2	183.855	0.606	.54
	Küçük Şehir	78	91.08	15.04	Grup İçi	114310.827	377	303.212		
	Büyük Şehir	87	93.62	17.19	Toplam	114678.537	379			
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 8'de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin babalarının doğum yeri ile politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına

göre üniversite öğrencilerinin babalarının doğduğu yer ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur [$F(2-377) = .606; p > .05$].

Tablo IX: Üniversite Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Sosyoekonomik Düzeyleri Yönünden Farklılığını Gösteren Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Betimsel Veriler				ANOVA Sonuçları				F	p
	SED	N	$\bar{X}$	$\overline{SS}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		
Politik Okuryazarlık	Düşük	75	92.61	17.39	Gr. Arası	920.584	2	460.292	1.525	.22
	Orta	286	91.19	17.36	Grup İçi	113757.953	377	301.745		
	Yüksek	19	98.15	17.52	Toplam	114678.537	379			
	Toplam	380	91.82	17.39						

Tablo 9'de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyoekonomik düzeyi ile politik okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına

göre üniversite öğrencilerinin sosyoekonomik düzeyi yer ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur [$F(2-377) = 1.525; p > .05$].

Tartışma ve Sonuç

Düzce Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerine uygulanan politik okuryazarlık ölçeği puanlarının ortalamaları 91,79 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla öğrencilerin politik okuryazarlık seviyelerinin üst seviyede olduğu belirlenmiştir. Faiz ve Dönmez'in (2019) 13 farklı üniversiteden 1187 sosyal bilgiler öğretmen adayı ile yapmış oldukları çalışmada öğretmen adaylarının politik okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Er ve Metin'in (2023:34) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin politik okuryazarlık beceri düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur. Birçok benzer çalışmada öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık seviyesi orta ve ortanın üstü seviyede tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada ise ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Çınar'ın (2019:192) yaptığı çalışmada coğrafya lisans öğrencilerinin politik bilgi düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermediği belirlenmiştir.

Cender'in (2023:9) tartıştığı üzere ilgili ölçeğin 10. ve 17. maddeleri en yüksek puan ortalamasına sahip olmuştur ve en düşük olan maddeler ise madde 20 ve 22 olmuştur. Bizim araştırmamızda da bu durum aynı şekilde gerçekleşmiştir. Bu olgu da ölçeğin farklı örneklerde benzer sonuçlar üretmesi ve ölçeğin geçerlik/güvenirlilik boyutu açısından vurgulanması gereken bir özellik olarak tespit edilmiştir.

Ay ve Yavuz'un (2016:47) araştırmasına göre sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin politik okuryazarlık becerilerini kazanmaları için yaptığı faaliyetler içerisinde en yaygın olanı sınıf başkanı seçimlerini gerçek seçim havasında yapmak olarak bulunmuştur. En az olarak ise sınıfa sivil toplum kuruluşları üyelerini davet etme tespit edilmiştir (Ay ve Yavuz 2016:47-48).

Yaptığımız çalışmada cinsiyet değişkeni ile politik okuryazarlık becerisi arasında anlamlı ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Çınar'ın (2019:194) yaptığı araştırmaya göre coğrafya lisans öğrencilerinin politik bilgi düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Buna göre kadın öğrenciler erkek öğrencilerden daha çok politik bilgi düzeyine sahiptir. Benzer şekilde Günteke ve Aladağ'ın (2023:310) çalışmasında da cinsiyet değişkeni ile politik okuryazarlık beceri düzeyi arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu bağlamda kız öğrencilerin politik okuryazarlık beceri düzeyleri erkek öğrencilerden daha çok çıkmıştır. Aslan (2019) araştırmasına göre de ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinde cinsiyet ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ve kadınlarda bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulara benzer olarak Aslan ve Kop (2023:1818) çalışmalarında öğrencilerin politik okuryazarlık

seviyesiyle cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuşlardır. Kızların siyasal okuryazarlık seviyeleri erkeklerden daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuca göre kızlar erkeklerden daha politik okuryazardır diyebiliriz. Cender'in (2023:11) araştırmasında ise erkeklerin kadınlardan daha yüksek politik okuryazarlık seviyesine sahip olduğu bulunmuştur. Karababa ve Bircik (2022) araştırmasında da erkeklerin kadınlardan daha yüksek politik okuryazarlık seviyesine sahip olduğunu tespit etmiştir. Yine Tarhan'ın (2015) araştırmasına göre erkekler kadınlara göre daha fazla politik okuryazardır. Benzer şekilde Akhan'ın (2013) sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmanın bulgularına göre erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha çok politik okuryazardır. Öte yandan Çalışkan vd. (2023:7) araştırmasına göre öğretmen adaylarının politik okuryazarlık seviyelerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Faiz'in (2016) araştırmasına göre de öğretmen adaylarının politika düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Benzer olarak Gedik vd. (2023:415) araştırmasına göre cinsiyet ile politik okuryazarlık seviyesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Faiz ve Dönmez de (2019) araştırmalarında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik okuryazarlık seviyesi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir. Bulgulara benzer olarak Karakuş ve ark. (2022) araştırmaları ve Çalışkan ve ark (2023) çalışmalarına göre cinsiyet ile politik okuryazarlık arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik gösteren araştırmalar olduğu görülürken bazı araştırmaların çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmektedir.

Araştırmamızda babanın eğitim düzeyi ile politik okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Coğrafya lisans öğrencilerinin politik bilgi düzeyleri babanın eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Çınar, 2019:198). Bu bağlamda Çınar (2019) babanın eğitim seviyesi ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya çıkarmıştır. Günteke ve Aladağ (2023:311) ise babanın eğitim durumu ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yine Aslan (2019) babanın eğitim durumu ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre babanın eğitim seviyesi arttıkça politik okuryazarlık seviyesi de artmaktadır. Benzer şekilde Tarhan (2019) babanın eğitim seviyesinin artmasıyla politik okuryazarlığın arttığını belirtmiştir. Alan ve Kop ise babası ilkököl mezunu olan öğrencilerin ortalamalarının babası sadece okuryazar olanlara göre daha yüksek çıktığını tespit etmiştir (Aslan ve Kop, 2023:1819). Literatür incelendiğinde bazı araştırmaların bulguları çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik gösterirken bazı

araştırmaların bulgularının çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmektedir.

Er ve Metin'in (2023) çalışmasında öğrencilerin siyaset okuryazarlık düzeylerinde anne baba eğitim durumları belirleyici faktör olarak bulunmuş iken cinsiyet belirleyici faktör olarak bulunmamıştır. Araştırmamızda anne eğitim düzeyi ile politik okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Bu konuda Çınar'ın (2019:199) yaptığı çalışma incelendiğinde çalışmamızın bulgularına benzer olarak coğrafya lisans öğrencilerinin politik bilgi düzeyleri annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Günteke ve Aladağ'ın (2023:311) yaptığı çalışmada ise annenin eğitim durumu ile politik okuryazarlık beceri düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde Aslan ve Kop (2023:1819) anne eğitim durumu değişkeni ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Buna göre annesi lise mezunu olanlarda annesi sadece okuryazar grubunda yer alan öğrenciler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu konudaki çalışmalar incelendiğinde bazı araştırmanın bulguları çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik gösterirken bazı araştırmaların bulgularının çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmektedir.

Yapılan çalışmada ailenin aylık geliri ile öğrencilerin politik okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Çınar'ın (2019:197) çalışmasında coğrafya lisans öğrencilerinin politik bilgi düzeyleri gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Doğanay ve ark. (2007) araştırmasına göre de ailenin gelir düzeyi ile siyasi katılımçılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde Kaya'nın (2013) ve Demir'in (2019) çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ailelerin gelir düzeyi ile politik okuryazarlık beceri düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer yandan Günteke ve Aladağ'ın (2023:310) araştırmasında ise okul türü (devlet ve özel okul) ile politik okuryazarlık beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bağlamda özel okula giden ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri devlet okuluna gidenlerden daha yüksek çıkmıştır. Yine Gedik ve ark. (2023:418-419) araştırmasın göre ailelerin gelir seviyeleri ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre orta gelirli öğretmen adaylarının politik okuryazarlık seviyesi alt ve üst gelir grubuna göre daha yüksek çıkmıştır. Literatürde aylık gelir ve politik okuryazarlık arasındaki ilişki incelendiğinde bazı araştırmanın bulguları çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik gösterirken bazı araştırmaların bulgularının çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmektedir.

Araştırmamızda ailenin yerleşim yeri ile politik okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çalışmamızın bulgularıyla ters olarak Doğanay ve ark (2007) araştırmasına göre büyükşehir kasaba ve ilçede yaşayanların siyasi katılımçılık düzeyi köyde yaşayanlara oranla daha yüksektir. Çınar'ın (2019:203) yaptığı çalışmada ise coğrafya lisans öğrencilerinin üniversite eğitimine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yeri anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Benzer şekilde Gedik vd. (2023:419-420) yaptığı araştırma da yaşanan yer ile politik okuryazarlık seviyesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu konuda literatür incelendiğinde çoğu araştırmanın bulgularına göre kentte yaşayan öğrencilerin politik okuryazarlık seviyeleri kırsalda yaşayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Bu konuda literatür incelendiğinde bazı araştırmanın bulguları çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik gösterirken bazı araştırmaların bulgularının çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmektedir.

Yaptığımız araştırmada öğrencilerin aile tipi ile politik okuryazarlık puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bağlamda özellikle ailesi geniş aile olanlarda politik okuryazarlık seviyesi oldukça düşük çıkmıştır. Aileden gelen yardım ile öğrencinin politik okuryazar olması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aileden gelen yardım algısı ile öğrencinin politik okuryazar olması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin sınıfsal konum algıları ile politik okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Dolayısıyla bu sonuçlar sosyoekonomik düzey arttıkça politik okuryazarlık da artar (Dağ ve Koçer, 2019:2166) iddiası ile örtüşmemektedir. Buradan hareketle öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile politik okuryazarlık arasında da bir anlamlı bir farklılıktan bahsetmek mümkün değildir.

Coğrafya lisans öğrencilerinin politik bilgi düzeyleri okunan kitap sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Çınar, 2019:202). Öğrencilerin kulüp üyeliği ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kulüp üyesi olan öğrenciler kulüp üyesi olmayan öğrencilere göre daha çok politik okuryazardır (Günteke ve Aladağ, 2023:313). Faiz (2016) ve Çınar (2019) araştırmalarında sosyal örgüt üyelikleri ile politik okuryazarlık arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre sosyal kulüp üyelikleri politik okuryazarlığı artırmaktadır. Bizim araştırmamızda ise bu bulgulardan farklı olarak öğrenci kulüplerine üye olmak ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Yaptığımız araştırmada Bölüm ile ilgili kitap okuma ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla bölümü ile ilgili kitap okuyan öğrencilerin bölümü ile ilgili kitap okumayan öğrencilere oranla daha fazla politik okuryazar oldukları söylenebilir. Tiyatroya gitmek ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla tiyatroya giden öğrencilerin tiyatroya gitmeyen

öğrencilere oranla daha fazla politik okuryazar oldukları söylenebilir. Müzeye gitmek ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla müzeye giden öğrencilerin müzeye gitmeyen öğrencilere oranla daha fazla politik okuryazar oldukları söylenebilir. Sinemaya gitmek ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla sinemaya giden öğrencilerin sinemaya gitmeyen öğrencilere oranla daha fazla politik okuryazar oldukları söylenebilir. Resim sergisine gitmek ile politik okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla

resim sergisine giden öğrencilerin resim sergisine gitmeyen öğrencilere oranla daha fazla politik okuryazar oldukları söylenebilir. Bu bağlamda bu yakınlıklar değişkenleri olarak tiyatro, müze, sinema, resim sergisi ziyareti gibi değişkenlerin (Bourdieu, 2015:36) analiz içine sokulması ve bunların anlamlı sonuçlar üretmesi literatür açısından oldukça önemli yeniliktir. Bu bağlamda sanatsal eğilimleri düşük ve kültürel sermayesi zayıf olan öğrencilerin aynı zamanda politik okuryazarlıklarının da düşük olduğunu söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Achinstein, B. (2006). New Teacher and Mentor Political Literacy: Reading, Navigating and Transforming Induction Contexts. *Teachers and Teaching*, 123-138.
- Akhan, O. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 37-68.
- Aladağ, B.N. ve Günteke, S. (2023). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık ve Sosyal Katılım Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 303-324.
- Aslan, H. M. (2019). Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Becerilerinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Avcı, R.C. ve Geçit, Y. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Politik Okuryazarlık Becerisinin Yeri ve Bu Beceriye Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 290-313.
- Ay, T.S. ve Yavuz, Ü. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Okuryazarlık Becerilerini Kazandırmaya Yönelik Gerçekleştirdikleri Uygulamalar. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 31-63.
- Bourdieu, P. ve Passeron, J. (2015). *Varisler: Öğrenciler ve Kültür*, Çev: Levent Ünsaldı ve Aslı Sümer, Ankara: Heretik Yayınları.
- Brocklehurst, H. (2015). Educating Britain? Political Literacy and the Construction of National History. *Journal of Common Market Studies*, 52-70.
- Cender, G. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politik Okuryazarlık Düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, 1-16.
- Çalışkan, H. ve Ekerbiçer, E. ve Güdek, M. (2023). Öğretmen Adaylarının Politik Okuryazarlık Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1-14.
- Çelik, Y. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Bazı Becerilerin Kazandırılmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 733-765.
- Çelik, Y.U.-G. (2020). Akademisyenlerin Okuryazarlık Algısındaki Değişimler. *OPUS*, 1136-1156.
- Çınar, M. (2019). Coğrafya Lisans Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağ, N. ve Koçer, M. (2019). Türkiye'de Politik Okuryazarlık. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 2150-2175.
- Dudley, R.L. ve Gitelson, A.R. (2002). Political Literacy, Civic Education, and Civic Engagement: A Return to Political Socialization? *Applied Developmental Science*, 175-182.
- Er, Ö. ve Metin, Ö. (2023). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Politik Okuryazarlık Çalışmalarının İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Alan Araştırmaları Dergisi*, 12 (2), 24-44.
- Gedik, S. ve Özcan, F. ve Meydan, A. ve Bucak, A. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çeşitli Değişkenler Açısından Politik Okuryazarlık Becerilerinin İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 406-434.
- Güleç, S. ve Hüdavendigâr, M.N. (2020). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Okuryazarlık Becerisi Başlığında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *International Journal of Humanities* 24-36.
- Gürel, D. ve Demir, F. D. (2022). Bir Yurttaşlık Boyutu Olarak Politik Okuryazarlık Açısından Türkiye'de Sosyal Bilgiler Dersi.

International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, 1777-1789.

- Görmez, E. (2018). Güncellenen Sosyal Bilgiler Programının Politik Okuryazarlık Becerisi Bakımından Yeterliliği. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 109-114.
- Güneş, F. (2019). Okuryazarlık Yaklaşımları. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, 224-246.
- Günteke, B.N. ve Aladağ, S. (2023). Politik Okuryazarlık Ölçeği: Ölçek Geliştirme Çalışması. Anadolu Türk Eğitim Dergisi, 5(1), 17-28.
- Faiz, M. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Okuryazarlık Durumları. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Faiz, M. ve Dönmez, C. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politik Okuryazarlık Düzeyleri. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 9(2), 475-501.
- Ibeawuchi, M. D. (2022). Essence Of Inculcating Political Literacy Education In Nigerian Citizens. Webology, 521-531.
- Kara, H. ve Tangülü, Z. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Hukuk ve Politik Okuryazarlığı Üzerine bir Durum İncelemesi. Araştırma ve Deneyim Dergisi, 1-28.
- Karababa, B. ve Biricik, Y.S. (2022). Yöneten Birey Olmak Ve Politik Okuryazarlık: Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi, 3(3), 46-59.
- Karakuş, A. vd. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. Turkish Studies-Educational Sciences, 17(5), 1119-1133.
- Kop, Y. ve Aslan, H. M. (2023). Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Becerileri. İnönü Üniversitesi Eğitim

Fakültesi Dergisi , 1810-1828.

- Köksal, H. ve Erol, M. (2021). Politik Okuryazarlık Ölçeğinin Geliştirilmesi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi , 444-471.
- Kuş, Z. (2015). Political Literacy Status of Pre-Service Social Studies Teacher. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 197-202.
- Memişoğlu, H. (2023). Okuryazarlık Becerilerine İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerin Görüşleri. International Journal of Social Sciences and Education Research, 276-296.
- Mete, G. (2020). Okuryazarlık Türleri ve 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi. Kesit Akademi Dergisi, 109-120.
- New Teacher and Mentor Political Literacy: Reading, Navigating and Transforming Induction Contexts. (2012, 11 1). Teachers and Teaching, s. 123-138.
- Sur, E. (2022). Okuryazarlık Kavramı ve Türkiye'deki Okuryazarlık Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi , 445-467.
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Politik Okuryazarlığa İlişkin Görüşleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi , 649-669.
- Thomas, R. ve Thomas, M. (2022). Analogy As Racial And Political Literacy: Taking Children's Analyses Seriously. Journal of Adolescent & Adult Literacy, 192-198.
- Uzun, Y. ve Çelik, G. (2020). Akademisyenlerin Okuryazarlık Algısındaki Değişimler. OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi , 1134-1156.
- Weitz Shapiro, R. ve Winters, M.S. (2023). Knowledge of Social Rights as Political Knowledge. Political Behavior, 1911-1931.